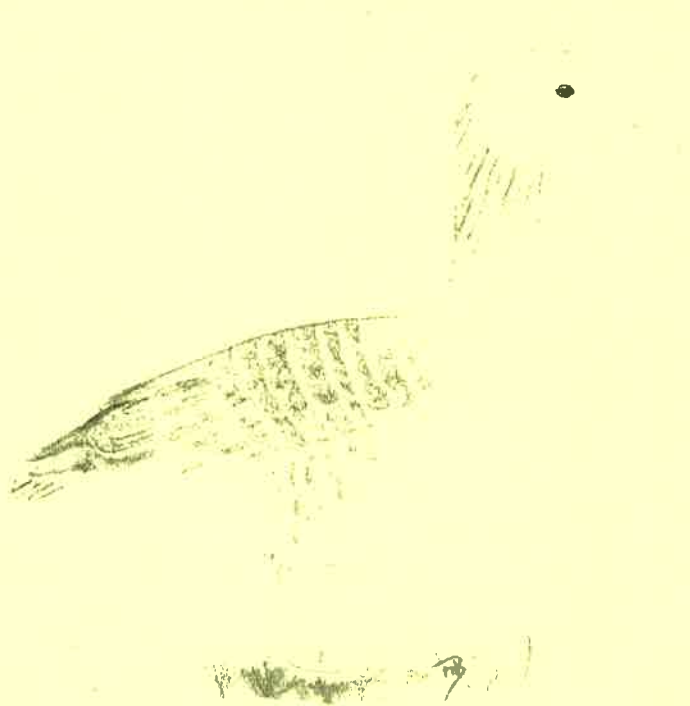

Broedvogels van de Inlaag Anna Friso

Grauwe gans

staatsbosbeheer

2001

Door: Piet de Keuning

Inhoud

1. Inleiding
2. Werkwijze broedvogelinventarisatie
3. Weersgesteldheid ten tijde afgelegde bezoeken
4. Totaallijst broedvogels Anna Friso
5. Resultaten
6. Overige waarnemingen
7. Conclusies
8. Dankwoord

Bijlagen

- 1 kaartje inlaag Anna Friso
- 2 Broedvogelinventarisatie inlagen Noord-Beveland 1997

1. Inleiding

Anna Friso2001

In het kader van het monitoringsprogramma van de regio West-Brabant Deltagebied, heb ik in het voorjaar 2001 een broedvogelkartering uitgevoerd in de inlaag Anna Friso. De door mij gehanteerde methode is de Bmp methode

Geschiedenis

Het huidige Noord-Beveland is opgebouwd uit vele inpolderingen die vooral na 1530 – in dat jaar is het eiland totaal overstromd – zijn beslag hebben gekregen.

Eén van deze inpolderingen betrof de Anna Friso polder, gelegen in het noord-westelijk deel van het eiland, welke in 1747 werd ingepolderd en zo onttrokken werd aan de zee. De polder is waarschijnlijk genoemd naar de echtgenote van Prins Willem IV en naar hemzelf, die in 1747 voor dit gebied tot erfstadhouder werd verheven.

Omdat de diepe stroomgeul vlak onder de kust kwam te lopen en een dijkval dreigde, is hier later - in 1905 - in het noord-westelijk deel van deze polder een inlaagdijk aangelegd. De benodigde klei voor deze dijk werd uit de inlaag gegraven. Hierdoor zijn de z.g. "karrevelden" tot stand gekomen.

Zo ontstond de inlaag Anna Friso, een van de meerdere inlagen die Noord-Beveland rijk is.

Inlagen zijn een typisch Zeeuwse Landschapselement. Het zijn kleine poldertjes, die aangelegd zijn op plaatsen waar een dijkdoorbraak dreigde. Vooral op plaatsen waar vlak voor de kust diepe stroomgeulen liepen, was een voortdurend gevaar voor dijk- of oevervallen. Men beschikte vroeger niet over de technische middelen om de vooroevers voldoende te versterken. Daarom werd op de meest bedreigde plaatsen achter de bestaande zeedijk een extra dijk aangelegd, om bij een eventuele doorbraak het landverlies te beperken. De benodigde grond voor de dijkbouw werd ter plaatse gewonnen. Daardoor kregen de inlagen een drassig karakter. De kleiwinning vond plaats volgens een vast patroon, waarbij uitgegraven stukken land werden afgewisseld door "spekdammertjes". Dat waren kleine dijkes die dienden voor de afvoer van de gewonnen klei.

De inlagen hebben een zeer gevarieerd karakter. Er zijn zowel zoute- als zoete planten indicatorsoorten aanwezig. De bodemsamenstelling varieert van klei tot lichte zavel. In de **inlaag Anna Friso** is de verhouding land/water ongeveer 30:70. De oppervlakte van deze inlaag is ca. 10 ha.

Beheer

De inlaag Anna Friso is na de laatste ruilverkaveling van 1971 in eigendom bij Staatsbosbeheer gekomen. De heersende pacht voor het gebied is overgenomen. Tot op heden rust er volle pacht op het gebied. Het gebied, tesamen met de inlaagdijk wordt in het zomerseizoen door jongvee begraaasd. De bedijking rondom is eigendom van het Waterschap Zeeuwse Eilanden. De begrazing is intensief, waardoor – te veel – vertrapping plaats heeft. De binnenkant van de inlaagdijk en de randen worden vermoedelijk met kunstmest bemest. De akkerdistel en grote brandnetel worden pleksgewijs chemisch met de rugspuit bestreden.

Functie

Naast de landbouwkundige functie is het gebied van belang als hoogwatervluchtplaats voor vele soorten steltlopers. Er bevindt zich een populatie grauwe ganzen, die daar ook tot broeden komen. De aantallen variëren momenteel van 70 tot 120 stuks. Verder broeden er diverse andere soorten, waaronder veel waterrallen, dodaards en slobend.

Op de z.g. "spekdammertjes" in vooral het zuid-oostelijk deel, komt de bijzonderste vegetatie voor. Ook de binnenkant van de inlaagdijk is plaatselijk zeer interessant.

* *Moet zijn: broedden er in het verleden*

2. Werkwijze broedvogelinventarisatie

Het gebied werd zeven keer door mij bezocht, waarvan zes keer volledig. Eén keer ben ik geassisteerd door André Hannewijk (AH).

Hieronder een tabel met de data en tijden van mijn bezoek en de waarnemer(s)

Bezoek No.	Datum	Tijd	Uitvoerder
1	17/04/01	06.30 - 08.00 uur	PDK
2	25/04/01	16.15 - 16.50 uur	PDK
3	26/04/01	06.30 - 08.00 uur	PDK
4	10/05/01	06.20 - 08.00 uur	PDK
5	21/05/01	06.00 - 08.00 uur	PDK
6	26/05/01	06.00 - 08.00 uur	PDK
7	30/05/01	22.00 - 23.15 uur	PDK/AH

Tijdens de bezoeken werden de potentiële broedvogels op een veldkaartje ingetekend. Van de rietvogels was de zang het belangrijkste kenmerk waarop werd genoteerd. Bij de veld- en weidevogels was het waarnemen en baltsgedrag de belangrijkste reden voor notitie.

Na afloop van de opname periode werden alle waarnemingen per vogelsoort overgezet op zogenaamde soortenkaarten overgezet. Interpretatie van de verzamelde gegevens is gedaan volgens de door SOVON aangegeven methode (Van Dijk 1996). Hierin geldt dat voor het aannemen van een "zeker" broedterritorium een minimaal aantal waarnemingen is vereist. Belangrijk is eveneens dat de waarnemingen binnen bepaalde grenzen liggen.

Bij elke telronde is een lijstje gemaakt met overige waarnemingen. Deze vogels waren tijdens de inventarisatierondes aanwezig op het eiland. Deze lijst treft u aan achter in het rapport op de pagina's 5 en 6.

3. Weergesteldheid ten tijde afgelegde bezoeken

Bezoek No.	Datum	Het weer
1	17/04/01	Half bewolkt, droog, n.nw. wind kracht 5, temp. Ca. 6 gr.C.
2	25/04/01	Half bewolkt, later zware stortbui met onweer.
3	26/04/01	Half be4wolkt, buiig, zw.wind kracht 4à5, temp. Ca. 9 gr.C.
4	10/05/01	Licht bewolkt, droog, zonnig, o.wind kracht 4, temp. Ca. 12 gr
5	21/05/01	Zwaar bewolkt, droog, o.wind kracht 4à5, temp. Ca. 14 gr. C.
6	26/05/01	Half bewolkt, droog, o.wind kracht 1à2, temp. Ca. 16 gr. C.
7	30/05/01	Onbewolkt, droog, zwakke w.wind kracht 2à3, temp. Ca. 15g.

4. Totaallijst broedvogels inlaag Anna Friso

Soort	Riet	Grasland	Dijktaluud
<i>Baardmannetje*</i>	0		
Bergeend		2-3	
Blauwborst	0		
Bruine Kiekendief**	1-2		
Dodaars	1		
Grasmus			1
Graspieper			3
<i>Grauwe gans</i>	6		
Heggenus			1
Kievit		3	
Kleine Karekiet	5-7		
Knobbelzwaan	1		
Koekoek	1		
Kokmeeuw	15-20		
Krakeend	1		
Kuifeend	4		
Meerkoet	2		
Merel			1
Patrijs	0		
Rietgors	2		
<i>Rietzanger*</i>	2		
Scholekster		3	
Slobeend	0-2		
Sprinkhaanrietzanger	0		
Tafeleend	3		
Tureluur		2	
Veldleeuwerik			1
Waterhoen	2		
<i>Waterral</i>	0		
Watersnip	0-1		
Wilde eend	1	2	1
Zilvermeeuw	1		
<i>Zomertaling*</i>	1		
Totaal aantal soorten	28	gebroed	

5. Resultaten

Soorten waarvan minder dan 5% van het broedbestand van Zeeland zijn aangetroffen in de inlagen (gegevens Vergeer & Van Zuylen 1994) zijn cursief vet afgedrukt. Doelsoorten zijn onderstreept. Rode lijstsoorten zijn aangeduid met een *.

In tegenstelling tot de broedvogelinventarisatie uit 1997 van de KNNV De Bevelanden (Hannewijk & Hoekstein) is Waterral is niet aangetroffen. Ook de avondronde van 30 mei met een taperecorder heeft geen resultaten opgeleverd.

Helaas zijn de Blauwborst en het Baardmannetje niet gevonden. Evenmin de Wintertaling, Patrijs en de Gele Kwikstaart. Nieuw aangetroffen soort daarentegen is de Tafeleend met 3 paar, waarvan één nest met 4 eieren werd gevonden. De Sprinhaanrietzanger werd eenmaal binnen de datumgrenzen roepend in het noordelijk grenzende inlaagje gehoord.

**Op 26 mei een ♂ bruine kiekendief baltsend met 2 ♀♀ boven de inlaag aangetroffen. Vermoedelijk betreft dit één broedgeval in het rietveldje buiten de inlaag en één in de inlaag. Dus één man met twee vrouwtjes.

Het ontbreken van de Waterral kan mogelijk verband houden met de structureel hogere waterstand in de inlaag ten gevolge van meer neerslag dan in 1997 (1997: 756 mm. tegen 2000: 984 mm. en 2001: 936 mm. neerslag).

Als broedvogel is de Grauwe Gans een positieve soort voor de inlagen voor de regio. Het blijkt dat deze soort de laatste jaren sterk is toegenomen op Noord-Beveland. Deze uitbreiding schijnt tot toenemende schade aan gewassen te leiden op Noord-Beveland. Het aantal broedgevallen van deze soort in genoemde inlaag zijn vanaf 1997 in elk geval niet toegenomen. Vanaf '97 blijft het aantal stabiel op 6 broedparen (gegevens André Hannewijk 2001).

De kokmeeuwen broedden niet in kolonie, maar zaten wat verspreid over de inlaag (zie verspreidingskaartje in bijlage 1).

Van vijf soorten is een verspreidingskaartje gemaakt (zie bijlage 1).

6. Overige waarnemingen

Lijst met aanwezige vogels en aantallen tijdens de inventarisatiebezoeken

X = aanwezig. Bij aantal wordt keer met hoogste aantal vermeld.

Soort	Aantal	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
		17/04	25/04	26/04	10/05	21/05	26/05	30/05*
Aalscholver	2				x		x	
Bergeend	4		x	x	x	x	x	x
Blauwe reiger	2		x	x			x	
Boerenzwaluw	4			x			x	
Bruine Kiekendief**	3		x				x	
Dodaars	1		x				x	
Ekster	1		x					
Fazant ♂	1						x	
Gele kwikstaart	10			x				
Gierzwaluw	13				x			
Grasmus	1					x		
Graspieper	3	x						
Grauwe gans	160	x	x	x	x	x	x	x
Grauwe gans pull.	36	x	x	x	x	x	x	
Groenpootruiter	7					x	x	
Grutto	6			x				x
Heggemus	1		x	x				
Holenduif	1			x	x	x		
Houtduif	2			x	x		x	
Kauw	1						x	
Kievit	15	x	x	x	x	x	x	x
Kleine karekiet	7				x	x	x	x
Kleine mantelmeeuw	10	x					x	
Kleine zilverreiger	1						x	
Kluut	11						x	x
Knobbelzwaan	2	x	x	x	x	x	x	x
Koekoek	2				x	x		x
Kokmeeuw	100	x						
Krakeend ♂	1	x						x
Kuifeend ♀	6	x	x	x	x	x	x	
Kuifeend ♂	7	x	x	x	x	x	x	
Lepelaar	8							x
Meerkoet	20		x				x	
Nijlgans	2		x					x
Oeverloper	3			x				
Pijlstaart	1		x					
Rietgors	4				x		x	
Rietzanger	4						x	x
Scholekster	12		x				x	
Slobeend ♂	8	x					x	x
Slobeend ♀	3	x					x	
Spreeuw	10						x	
Steenloper	1	x						

Soort	Aantal	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
		17/04	25/04	26/04	10/05	21/05	26/05	30/05*
Stormmeeuw	1			x				
Tafeleend ♀	10	x					x	
Tafeleend ♂	10	x	x				x	
Tureluur	12						x	
Visdief	6			x			x	
Watersnip	10	x					x	
Wilde eend	30	x	x	x	x	x	x	x
Wintertaling	1	x						
Witte kwikstaart	2					x		
Zilvermeeuw	50		x	x	x	x	x	x
Zomertaling ♂	1	x	x	x			x	
Zomertaling ♀	1						x	
Zomertortel	2						x	
Zwarte kraai	1	x	x	x	x	x	x	
Aantal soorten	52							
Overige soorten								
<i>Rugstreepad (roep)</i>					x			x

* Deze ronde met taperecorder op stap geweest om roepende ♂♂ waterral te traceren. Zonder resultaat.

Op 30 mei 6 exemplaren van de watervleermuis boven de inlaag aangetroffen.

7. Conclusies

De inlagen van Noord-Beveland waar Anna Friso deel van uitmaakt, zijn van regionaal belang voor soorten als het Baardmannetje, Blauwborst, Grauwe Gans, Rietzanger, Waterral en Zomertaling.

Ten opzichte van 1997 zijn er hier drie soorten uit genoemde inlaag verdwenen. Nieuwkomer is de Tafeleend.

Tijdens mijn inventarisatierondes liep er geen vee in de inlaag. Door de heersende MKZ-crisis (vanaf februari '01) was er een totaal verbod voor het vervoeren van vee van kracht.

Om de aantrekkingskracht van het gebied voor diverse soorten te behouden dient de rust gehandhaafd te blijven. De inlaag Anna Friso is zeer smal. Zodra iemand het hoofd boven de dijk steekt, vliegt de halve inlaag leeg.

8. Dankwoord

Aan degenen die aan het tot stand komen van dit rapport hebben meegewerkt, zowel met het verstrekken van informatie, als met het daadwerkelijk inventariseren. Met name André Hannewijk die mij assisteerde op de avondronde van 30 mei waar hij zorg droeg voor een taperecorder om eventuele roepende waterrallen te traceren en voor aanvullende waarnemingen zorg heeft gedragen.

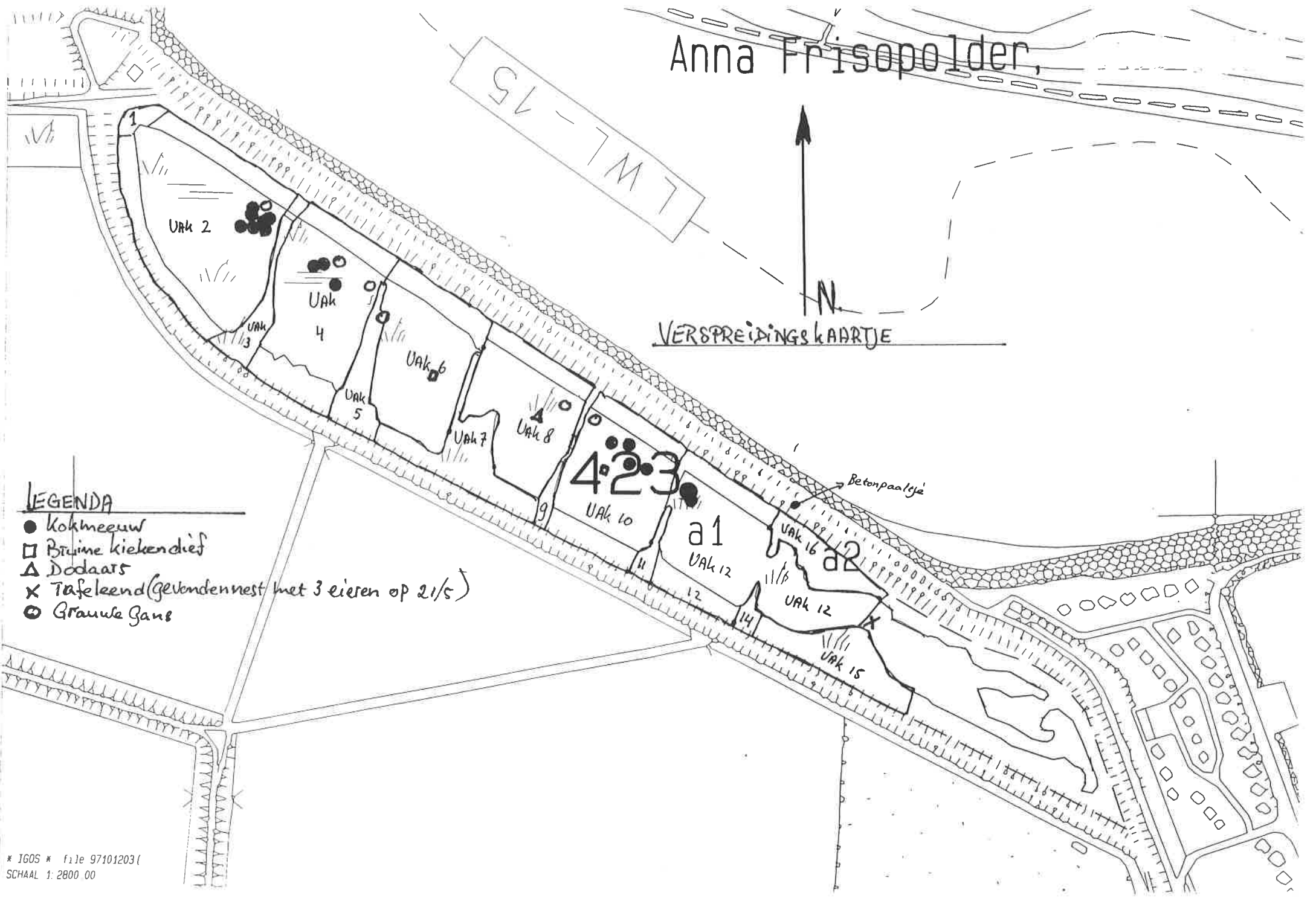
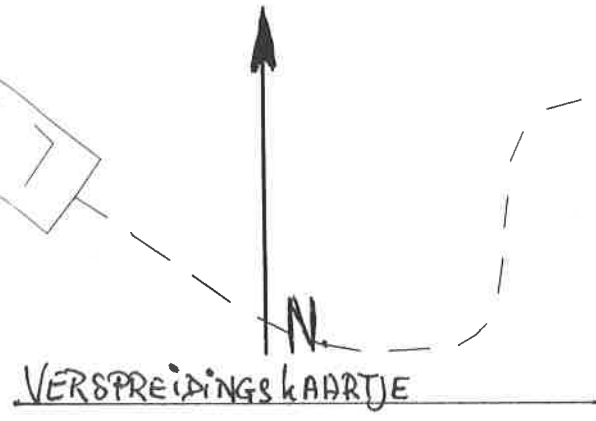
Aan Nicole Burgers die de ingevoegde tekeningen heeft gemaakt en aan de opstellers van het rapport "Broedvogels van de inlagen van Noord-Beveland" 1997, André Hannewijk & Mark Hoekstein.

Aan Coos Ettema die het rapport heeft nagekeken op eventuele onzorgvuldigheden en enkele aanvullingen verzorgde.

Anna Frisopolder,

51-715

LEGENDA

- Kokmeeuw
- Bruine kiekendief
- △ Dodaars
- × Tafelkeend (gebondenest met 3 eieren op 21/5)
- ⊙ Grauwe Gans

BROEDVOGELINVENTARISATIE INLAGEN NOORD-BEVELAND 1997

Tabel 1. Aantal paren / territoria per deelgebied. AF = Inlaag Anna Frisopolder, Tp = Inlaag Thoornpolder, Kh = Inlaag Keihoogte, Wh = Karreveld Waterhoefje, Vp = Inlaag Vlietepolder, Kp = Kleiputjes ten zuidoosten van de Inlaag Vlietepolder, Gh = Inlaag 's Gravenhoek, Op = Oesterput voormalig haventje van Wissenkerke, Wk = Wanteskuup inclusief Noordhoeksnol.

Soorten waarvan $\geq 5\%$ van het broedbestand van Zeeland is aangetroffen in de inlagen (uitgaand van gegevens uit Vergeer & van Zuylen 1994) zijn vet gedrukt. Soorten van de Rode Lijst zijn aangeduid met *. Doelsoorten van Het Zeeuws Landschap zijn onderstreept.

Soort	AF	Tp	Kh	Wh	Vp	Kp	Gh	Op	Wk	Totaal
<u>Dodaars</u>	*	1								1
Fuut							1	2		3
Knobbelzwaan	1		1							2
Soepgans			1					3	3	7
<u>Grauwe Gans</u>	6	7	1		1					15
Bergeend	1	2	3	5		1	5	1	1	19
Krakeend	1	1	1				2		1	6
Wintertaling	1									1
<u>Zomertaling</u>	*	1							1	3
Wilde Eend	11	5	6	3	8	2	15	3	5	58
<u>Slobeend</u>	4	2	2	1	3	1	2	1	4	20
Tafeleend							3	1	1	5
Kuifeend	1	1	1	2			8		3	16
Bruine Kiekendief	1	1			1	1	2		1	7
<u>Patrijs</u>	*	2	2		1				1	6
Fazant	3	3	3		4	2	4		1	20
<u>Waterral</u>	6	4						1		11
Waterhoen	4	1		1			1	2	1	10
Meerkoet	9	7	7	2	2	3	5	2	3	40
Scholekster	3	2	1	6	1		1	2	7	23
<u>Kluut</u>	*			1					1	2
Kievit	7	5	5	1	3			1	7	29
<u>Grutto</u>	*				1				1	2
<u>Tureluur</u>	*	5	2	1	2	1		1	8	20
Kokmeeuw	2						207			209
<u>Visdief</u>	*						158			158

Bijlage 2

Vervolg tabel 1.

Soort	AF	Tp	Kh	Wh	Vp	Kp	Gh	Op	Wk	Totaal
Houtduif			3	1	2		1			7
Holeduif		2	3		1				1	6
Tortelduif			1	1						2
Koekoek			1		1		1			3
Graspieper	7		3	3	3		4	3	5	28
Gele kwikstaart	1	1							1	3
Witte Kwikstaart			1	1			1		1	4
Winterkoning				2	2		1			5
Nachtegaal			1							1
Heggemus			2	1	3	1				7
<u>Blauwborst</u>	1	1		1	1	2	3	1	4	14
Merel	2			1	2					5
<u>Rietzanger</u>	* 2	2		2	4	2	5		4	21
Bosrietzanger					1	1				1
Kleine Karekiet	≥7	13	2	9	13	7	12	5	9	87
Spotvogel				1						1
Grasmus	1	1	4	2	2	1	1			12
Tuinfluitier			1							1
Tjiftjaf			2	1						3
Fitis			3				1			4
<u>Baardmannetje</u>	* 1	3					1		1	6
Koolmees				1						1
Ekster			1		1		1	1	1	4
Kauw				1						1
Zwarte Kraai			1							1
Huismus				2						2
Ringmus								1		1
Putter				1						1
Kneu					6	4				10
Rietgors	5	8	2	3	4	3	10	1	7	43
Total aantal paren	95	76	62	58	71	31	456	32	84	975
Aantal soorten	28	24	28	29	26	14	27	18	28	55